

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Практикум з психології»

Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітньо-професійна програма	<i>«Психологія»</i>
Факультет	<i>Педагогічний</i>
Кафедра	<i>Психології</i>
Семестр	<i>1,2</i>
Кількість кредитів	<i>6</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

Викладач	<i>доц Іванюта О.В /в. Довмат Галина Миколаївна</i>
Контактна інформація	<i>dovmatgalina18g18y8t@gmail.com</i>

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>На сучасному етапі фахова підготовка психолога передбачає не лише засвоєння теоретичних знань психологічної науки, але й формування відповідних умінь з психодіагностичної, консультативної та психокорекційної роботи. Навчальна дисципліна «Практикум з психології» має на меті сформувати вміння і навички проведення психологічних експериментів, аналізу їх результатів, використання певного мінімуму психологічних методів, методик і засобів, які мають бути в арсеналі кожного практичного психолога, вміння обирати найнеобхідніші для того щоб їх можна було використовувати для конструювання і модифікування. При викладанні дисципліни активно застосовуються стандартизовані опитувальники, методи, тести, анкети, методики психодіагностики, ситуативні задачі, інтерв'ю.</p>
Мета та цілі	<p>Вивчення цієї дисципліни полягає у засвоєнні студентами навичок практичного застосування теоретичних знань, уміння використати їх на практичних заняттях. Познайомити студентів з неекспериментальними методами психологічних досліджень, такими як спостереження, опитування, проєктивні методики, тестування та інші.</p> <p>Завдання дисципліни «Практикум з психології» є сформувати знання про процедурні аспекти проведення психологічного дослідження, основні методи психологічного дослідження, загальні закономірності розвитку психіки в онтогенезі, закономірності та особливості функціонування пізнавальної сфери особистості, індивідуально-типологічні властивості та їх значення, міжособистісні стосунки, застосування психодіагностичних методик у відповідності з віковими та індивідуальними особливостями обстежуваних, індивідуально-типологічних та мотиваційних властивостей особистості, вміння і навички проведення психологічних досліджень, аналізу та інтерпретації отриманих результатів.</p>

<p>Результати навчання</p> <p>Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми</p>	<p>Майбутні психологи навчатимуться:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проводити відбір психодіагностичних методик відповідно до якостей що досліджуються. • Обробляти, інтерпретувати і представляти результати психологічного дослідження. • Здійснювати спостереження за психічним станом досліджуваних. • Розробляти та надавати рекомендації щодо отриманих результатів дотримуючись етичних принципів та екологічності подання інформації. • Вести документацію що передбачає психологічна служба. • Надавати психологічну консультацію особам які її потребують. • Складати психологічну характеристику клієнта. • Складати корекційні програми. • Відслідковувати динаміку роботи. <p>Розвиток професійного мислення майбутнього психолога; використання отриманих знань для подальшого саморозвитку.</p> <p>Розвиток «гнучких навичок» - soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння злагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше)</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Базові знання з дисципліни «Загальна психологія».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
<p>1. Поняття методу і методології психологічних досліджень. Види методів. Вимоги до методик, організація психологічних досліджень.</p>	<p>Аналіз підодів до класифікації методів психодіагностики. Спостереження та його різновиди. Опитувальні методи діагностики: бесіда, інтерв'ю, анкетування. Тести, їх види та діагностичні можливості. Експериментальні дослідження.</p>	<p>Підбір та використання методів практичної діяльності та психологічних досліджень, практичні завдання (заповнити таблицю з характеристиками основних методів дослідження).</p>
<p>2. Пізнавальна функція психіки. Відчуття та сприймання.</p>	<p>Сенсорно-перцептивний розвиток. Властивості й закономірності відчуттів та сприймання. Відчуття та сприймання як активні процеси пошуку й обробки інформації.</p>	<p>Дослідження ролі відчуттів у пізнавальній діяльності людини. Дослідження типу сприймання за роботою провідних аналізаторів. Сприймання коротких часових інтервалів. Аналіз психологічних механізмів виникнення зорових ілюзій.</p>
<p>3. Пам'ять. Дослідження особливостей пам'яті людини.</p>	<p>Природа пам'яті. Види пам'яті. Процеси і закономірності пам'яті. Організація досліджень процесів пам'яті.</p>	<p>Дослідження образної пам'яті. Дослідження психічного процесу пам'яті за допомогою методики «Об'єм пам'яті». Дослідження оперативної пам'яті. Вивчення короткочасної пам'яті (метод Джекобса). Дослідження переважаючого типу запам'ятовування. Тренування і розвиток пам'яті. Методика вивчення емоційної пам'яті. Вивчення механічного та смислового запам'ятовування. Дослідження опосередкованого запам'ятовування (за О.М. Леонтьєвим). Дослідження мимовільного запам'ятовування та умов його продуктивності (за методом П.І. Зінченка)</p>
<p>4. Мислення і розумові здібності.</p>	<p>Поняття про мислення. Мислення як процес. Класифікація видів мислення.</p>	<p>Дослідження аналітичності мислення. Дослідження рефлексивності мислення. Методика класифікації, виключення, виділення суттєвих ознак. Методики утворення аналогів. Методика «Класифікація» (модифікація Л.С. Виготського, Б.В. Зейгарник)</p>
<p>5. Інтелектуальні здібності людини.</p>	<p>Інтелектуальні властивості особистості. Здібності людини.</p>	<p>Інтелектуальний тест Г.Ю. Айзенка. Тест «Прогресивні матриці Равена». Тест «Дослідження розумових здібностей» (psy.rv.ua /content/doslidzhennyarozumovikh-</p>

		zdibnostei).
6. Особливості діагностики уяви.	Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Уява та фантазія, творчість.	Дослідження індивідуальних особливостей уяви. Дослідження продуктивності уяви.
7. Регулятивна функція психіки. Природа і функція уваги.	Уважність як властивість особистості. Вивчення властивостей уваги. Роль уваги в регулятивних процесах психіки.	Коректурна проба (Проба Бурдона). Дослідження особливостей переключення уваги. Дослідження концентрації уваги. Коректурна проба (за Б.Бурдоном) Дослідження індивідуальних особливостей обсягу уваги.
8. Емоції та почуття.	Природа й функції емоційних явищ. Види емоцій та почуттів. Потяги та емоції. Організація досліджень емоційної сфери.	Дослідження настроїв. Методика диференціальних емоцій К. Ізарда. Методика вивчення стресостійкості (Джерело: Зелінська Т. М., Михайлова І. В. Практикум із загальної психології: Навч. посібн. – К.: Каравела, 2009, 272 с.) Методика вивчення способів вираження гніву. Шкала диференціальних емоцій.(К. Ізард). Методика емоційної спрямованості (Б.І. Додонов).
9. Воля , її функції та регулятивні процеси.	Природа і функція волі. Процес волі. Вольові властивості та дії.	Дослідження наполегливості. Опитувальник для оцінки своєї завзятості (методика розроблена Є. П. Ільїним та Є. К. Фещенко). Методика "Дослідження вольової саморегуляції" Методика визначення локусу контролю (Дж. Роттер, адаптація Є.Ф. Баженіна)
10. Темперамент в житті людини.	Поняття темпераменту. Структура основних властивостей нервової системи людини.	Дослідження типу темпераменту. Методика вивчення темпераменту (опитувальник Г.Айзенка). «Теппінг-тест» (Є.П. Ільїн) з метою вивчення сили нервової системи, працездатності індивіда. Методика “Сортування слів“ з метою вивчення рухливості нервових процесів.
11. Природа і сутність характеру.	Природа і сутність характеру. Індивідуальність та її властивість.	Дослідження схильності до ризику. Типи акцентуацій характеру за А.Є. Личко.
12. Дослідження особистості.	Особистість, індивід, організм. Психічний розвиток особистості. Закономірності психічного розвитку в онтогенезі.	Методика “Ціннісні орієнтації” (М. Рокіч). Методика вивчення характерологічних рис особистості. Дослідження рівня домагань. Методика дослідження особистісної тривожності (Ч. Спілбергер).

		Методика дослідження особистісної та ситуативної тривожності (Ч.Д. Спілбергер, адаптація Ю.Л. Ханін).
13. Діяльність в житті людини.	Спрямованість особистості. Мотиви та цілі діяльності.	Диференційно-діагностичний опитувальник інтересів(ДДО) (Є.О. Климова). Дослідження «Я-концепції» в діяльності людини. Методика «Ціннісні орієнтації» (М. Рокіч)
14. Соціальні групи та колектив.	Основні параметри групи. Класифікація груп. Закономірності функціонування малих груп. Соціально-психологічний клімат в колективі та групах.	Вивчення міжособистісних стосунків у групі за методикою Дж. Морено «Соціометрія». Виявлення референтної групи особистості за методикою «Референтометрія». Методика «Особистісний диференціал» (Ч. Осгуд, адаптована в НІІ ім. В.М. Бехтерева)
15. Самооцінка особистості.	Поняття самооцінки людини. Види самооцінки. Вплив самооцінки на якість життя людини.	Тест двадцяти тверджень на самоставлення (М. Кун, Т. Мак-Партланд, 1954). Тест «Дослідження самооцінки особистості». Методика вивчення самооцінки (С.Будассі). Методи вивчення особистості дорослої людини. Проективна методика «Автопортрет».
16. Спрямованість і мотивація особистості.	Спрямованість особистості. Класифікація мотивів поведінки. Мотиви та цілі що рухають людину.	Методика «Спрямованість особистості». Діагностика самооцінки мотивації. Методика «Потреба в досягненні» Ю.М.Орлова. Методика: «Потреба у спілкуванні» Ю.М. Орлова. Схвалення. Вивчення мотивації навчальної діяльності (М.І.Алексєєва) Тест мотивації досягнення успіху та уникнення невдач (А. Реан)
17. Спілкування та мовлення.	Мова та мовлення, різниця між ними. Види мовлення. Мовлення як основний засіб комунікації.	Дослідження ригідності мовлення. Методика дослідження усного мовлення. Дослідження темпу усної мовної діяльності. Дослідження еготизму мовлення. Дослідження письмового мовлення.

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Абрамова Г.С. Практическая психология: учебник для студентов вузов / Г.С.Абрамова. – Изд.8-е., перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Трикста, 2005. – 496 с.
2. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе / М.Р.Битянова. – М.: Совершенство, 2016. – 298 с.
3. Битянова М.Р. Психолог у школі: зміст діяльності і технології / М.Р.Бітянова. – К.: Главник, 2007. – 160 с.

4. Бурлачук Л.Ф. Исследование личности в клинической психологии / Л.Ф.Бурлачук. — К.: Вища шк., 2009.
5. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л.Ф.Бурлачук, С.М.Морозов. — СПб.: Питер, 2015. — 518 с.
6. Вассерман Л.И. Методы нейропсихологической диагностики / Л.И.Вассерман, С.А.Дорофеева, Я.А.Меерсон. — СПб., 2007. — 304 с.
7. Диагностика психического развития: Пер. с чешск. / Й.Шванцар и др. — Прага: Авиценум, 2008. — 388 с.
8. Дюк В.А. Компьютерная психодиагностика / В.А.Дюк. — СПб.: Братство, 2004.
9. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / упоряд. В.Г. Панок, І.І. Цушко, А.Г. Обухівська. — К.: Ніка-Центр, 2015. — 436 с.
10. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / упоряд. В.Г. Панок, І.І. Цушко, А.Г. Обухівська. — К.: Шкільний світ, 2008. — 256 с.
11. Исаев Д.Н. Психическое недоразвитие у детей / Д.Н.Исаев. — Л.: Медицина, 2012.
12. Кабанов М.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике / М.М.Кабанов, В.М.Смирнов, А.Е.Личко. — Л.: Медицина, 2013. — 310 с.
13. Ковалев В.В. Психиатрия детского возраста / В.В.Ковалев. — М., 2005. — 559 с.
14. Коробко С.Л. Работа психолога з молодшими школярами: методичний посібник / С.Л. Коробко, О.І. Коробко. — К.: Літера ЛТД, 2016. — 416 с.
15. Корольчук М.С. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.С.Корольчук, В.І.Осьодло. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2014. — 400с.
16. Личко А.Е. Личностный опросник Бехтеревского института (ЛОБИ) / А.Е.Личко // Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. — Л.: Медицина, 2013. — С. 102–115.
17. Методы психологической диагностики. — М.: РАН, Институт психологии, 2004.
18. Панок В. Основи практичної психології : підручник / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева та ін. — Вид. 2-ге, стереотип. — К.: Либідь, 2011. — 536 с.
19. Розумові здібності дитини // Психологічний інструментарій. — К.: 2014
20. Сиротюк А.Л. Синдром дефицита внимания с гиперактивностью. Диагностика, коррекция и практические рекомендации родителям и педагогам / А.Л.Сиротюк. — М.: ТЦ Сфера, 2012. — 128 с.
21. Спиваковская А.С. Профилактика детских неврозов (комплексная психологическая коррекция) / А.С.Спиваковская. — М.: ТЦ Сфера, 2008. — 368 с.
22. Шевандрин Н.И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности: учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Н.И. Шевандрин. — 2-е изд. — М.: ВЛАДОС, 2001. — 512 с.

Додаткова:

1. Нечипуренко Ю. Диагностика розумового розвитку учнів середньої та старшої ланки / Ю.Нечипуренко // Психолог.-2014.-№12.-С. 22-30.
2. Олійник Н. Диагностика та розвиток ціннісних життєвих орієнтацій у старшокласників / Н.Олійник // Психолог. 2015- №17.- С.2-8.
3. Особливості розвитку підлітків // Психолог.-2017.-№34.-С.24-30.
4. Рудницька І. Етапи шкільного життя дитини / І.Рудницька // Психолог.-2013.- №7.-С.9-
5. Терлецька Л. Шкільна психодіагностика / Л.Терлецька // Психолог.-2012.-№25-28.-С.2-26.
6. Психодіагностика у структурі діяльності шкільного психолога // Психолог.-2002.-№25-28.-С.13-26.
7. Типологічний розвиток особистості // Психолог.-2012.-№25-28.-С.49-56.
8. Фрейд З. Психология „я” и защитные механизмы / З.Фрейд. — М.: Педагогика, 2016.- 144с.
9. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Р.Кочюнас. — М., 2009.
10. Макшанов С.И. Психология тренинга / С.И.Макшанов. — СПб., 2007.
11. Маслоу А. Психология бытия / А.Маслоу. — М.: Ваклер, 2007. — 304 с.
12. Мэй Р. Искусство психологического консультирования / Р.Мэй. — М.: Класс, 2004.

13. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования / Р.Нельсон-Джоунс. — СПб.: Питер, 2011.
14. Осипова А.А. Общая психокоррекция: учеб. пособие для студ. вузов / А.А.Осипова. — М.: ТЦ “Сфера”, 2010.
15. Основи психолого-управлінського консультивання: навч. посіб. / Л.М.Карамушка, Н.Л.Коломінський, М.В.Войтович та ін. // За наук ред. Л.М.Карамушки. — К.: МАУП, 2002.

Інформаційні ресурси

1. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Психологія>
2. <http://psychologiya.com.ua/>
3. <http://www.rsd.in.ua/>
4. <http://mysiholog.com/>
5. <http://chitalka.info/psy.html>
6. <http://www-psychology.univer.kharkov.ua/>
7. <http://abook.fm/audio/Психологія>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ	
Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не запізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ	
Нарахування балів	
Види оцінювання 1 семестр	Бали
Змістовий модуль 1	10
Змістовий модуль 2	10
Змістовий модуль 3	10
Змістовий модуль 4	10
Змістовий модуль 5	10
Змістовий модуль 6	10
Підсумковий контроль - залік	40

ОЦІНЮВАННЯ	
Нарахування балів	
Види оцінювання 2 семестр	Бали
Змістовий модуль 1	60
Підсумковий контроль - залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни